

Тракийски университет
Стопански факултет

КУРСОВА РАБОТА

По

Психология на риска в бизнеса

На тема:

*Изследване на ефекта на сигурността и на
репрезентативността*

Изготвили:Проверил:

Доц.д-р Т.Танева

I. Теоретична част:

Един от важните психологически проблеми е готовността на личността към рисково икономическо поведение. Рискът може да се определи, от една страна, като очакване на възможна опасност и заплаха от нежелани последици, а от друга - като сполучливо действие, изискващо смелост и надежда за успех. Предприемаческата активност винаги се свързва с личностна готовност към рисково поведение. Известният икономист Джон Кейнс включва рисковото решение в психологическите характеристики на икономическия агент и определя готовността към риск като едно от основните качества в дейността на предприемача.

Рискът представлява характеристика на икономическото поведение от гледна точка на неговата активност, необходима за достигане на поставените цели в ситуация на твърде голяма икономическа неопределеност. Рисковото поведение за постигане на желаната цел може да е съпроводено и с възможни големи икономически загуби и неблагоприятни последици при евентуален неуспех. При пазарната икономика важно значение за рисковите решения има субективно очакваната полза, изгода, с тенденция към нейната максимизация. При това положение рискът може да се разглежда като предпочитан вариант на действие, свързан с голяма опасност, но и с голяма очаквана полза и максимална печалба.

Не съществува общоприета класификация на различните видове рисково поведение. Най-общо се отделят познавателни и материални рискове. Докато познавателните са свързани с неуспешни решения в информационния процес, то материалните обхващат загуби и придобивки в материалната сфера. Различават се физически риск, заплашващ живота и здравето на личността, и социален риск, отнасящ се до оптималните възможности за взаимодействие с другите хора.

Върху рисковото поведение могат да въздействат различни фактори: характера на задачата, ситуационни променливи, личностни характеристики и вътрешно-групови влияния. Важна черта в рисковото икономическо поведение е неговото предварително проиграване и съчетаването на процеса за вземане на решение с търсенето на възможности за допълнителна информация. Отношението на хората към риска варира в зависимост от техните психологически качества и особеностите на дадената икономическа ситуация. Когато рисковото поведение се свързва само с неговите негативни последици, то е лишено от смисъл и не се осъществява. Най-често рискът, свързан с някаква икономическа активност, се компенсира с материална или социална полза за личността. Разбира се, рисковото поведение не се намира в пряка зависимост от получената възможност за лична изгода. Някои проучвания доказват, че при доброволно участие в някаква дейност изследваните лица са склонни да проявяват много по-висока степен на риск, отколкото в случаите, когато са въввлечени в тази дейност по силата на обстоятелствата. При една и съща материална полза хората могат да поемат 1000 пъти по-голям риск тогава, когато той е добровolen.

Могат да се посочат различни фактори и субективни критерии, които оказват влияние върху възприятието и оценката на икономическия риск. Преди всичко най-силно въздействие върху възприятието на личността за рисково поведение оказват условията за доброволното участие и възможността за свободен избор. Не по-малка роля играят значимостта на възможните последици и разпределението на опасностите по време. Забелязва се по-голяма търпимост към честите, по-привични рискови ситуации, в сравнение с по-рядко срещаните, но по-опасни рискови ситуации. При

оценката на икономическия риск важно значение има възможността за контрол над ситуацията, като личността преценява доколко е в състояние да отлага или изменя рисковата ситуация. Важен фактор в рисковото поведение е степента на новото и непознато, което се съдържа в дадената ситуация. Известно е, че хората проявяват по-голяма търпимост към старите и добре познати неща, отколкото към новите, за които нямат никакви знания и опит.

Важен фактор за оценката на икономическия риск са личните качества на субекта. В психологията на предприемача преобладава становището, че склонността към риска е устойчива характеристика на личността. Именно затова хората се разделят на три групи: проявяващи антипатия към риска, предпочитатели рисковото поведение и неутрални към рисковите ситуации. Предполага се, че най-голямата група обхваща хората, които изпитват антипатия към рисковото поведение. Предпочитателите риска личности притежават качества, свързани с агресивност, самоутвърждаване и склонност към доминиране в междуличностните отношения. Предпочитание към рисковото икономическо поведение показват импулсивните личности, за които е свойствена външната локализация на контрола. Съществуват полови различия по отношение на риска, като мъжете неизменно имат склонност към по-рисковано поведение. Това вероятно се дължи на традиционното разпределение в социалните роли, като функцията на риска и прогреса се отрежда на мъжа, докато стабилността и надеждността принадлежат на жената. Във възрастов аспект рисковото поведение е привлекателно най-вече за младежите. Адам Смит отбелязва "абсурдната самонадеяност" в младежката възраст за успех в рисковото икономическо поведение.

Рисковото поведение винаги е детерминирано от социалното обкръжение и национално-културните особености. Затова рискът може да се смята като определена степен за етнокултурна ценност, особено западната цивилизация. Например в американската култура съществува нетърпимост към дълговете и те се възприемат като особен вид рисково поведение. Преобладаващият индивидуализъм в американското общество, ориентацията към личностния успех насърчава разумните рискови инвестиции, особено в сферата на иновациите. Заедно с това американците проявяват твърде голяма бдителност и недоверчивост в рискови ситуации и използват различни стилове на икономическо поведение и диференцирани стратегии за намиране на правилното икономическо решение.

Ефект на репрезентативността(ефект на представителност):

Ефектът на представителност се проявява в личните оценки на вероятност, когато са базирани на познати събития, т.е. ефектът на репрезентативността е резултат от категоризиране на редица събития, оформени в собствения житейски опит на субекта.Едно от проявленията на този ефект е свързано с преекспониране на свойства на един или друг обект, поради външна прилика с по-ранни субективни представи, като неосъзнато се преувеличава сходството.

„Голяма част от българите се доверяват на субективните си представи, че по-голяма част от битовите кражби се извършват от представители на ромското малцинство,въпреки че статистическите данни опровергават това твърдение.“

Другото проявление на ефекта на репрезентативността е подценяването на риска. При проведено изследване сред студенти от Тракийски университет, мнозинството отговаря, СПИН е най-опасната болест, но под 1% се опасяват, че могат да се заразят.

Ефект на сигурността